

Slægten Cromerty i Bergen i det 16-18 århundrede

Del 1 Thomas Danielsen og hans slægt i Bergen

Lars Mærsk Hansen

English summary

The presence of the Cromerty Family in Bergen, Norway is documented from 1572 when "Thonnes Thomesen Krumedi" (Thomas Cromerty) from "the yle of Wallis, Orknay" became burgess of Bergen. In 1586 he was owner of half of the goods on a ship captured by John de Mher, one of Queen Elisabeths "sea hawks", an event causing Frederick I of Denmark to take action and write to Queen Elisabeth and complain (Calender of State Papers, London). In 1594, Thomas appeared in the Bergen Court answering for his mother in Law, Anna Calender, vs Robert Guthrie who claimed to be the lawful heir to Peter Ruthven who had died in Bergen some 30 years before (Bergen Court Book).

Thomas 1st died before 1599, when his Son, Thomas 2nd, became Burgess, probably aged 20, then. "Thomas Thomassen Krummedij" says the burgess book. This Thomas and his mother are mentioned as issuers of an obligation before 1600 to "Andro Bruce of Westermaill in Orknay" in a case between William Carmichael, Kirkwall and the heirs of William Law, Leith. Thomas became councillor of Bergen in 1617, and several documents of that city are signed by him, including a poll tax roll. In 1640 he sold a farthing land in Kirk, South Ronaldsay, Orkney to William Stewart of Maines. His father (Thomas 1st) was "heretabill udallar" of the sold land. Witnesses were James Andersen Dishingtoun, Thomas Johnson Quoybanks, both burgesses of Bergen and William Craige of Gairsay, Orkney, who authored the letter of disposition Thomas signed the document himself, but did not stamp any seal on it. Thomas was married to Emmiche Jansdatter who gave birth to 24 children (Edwardsens description of Bergen). He died shortly after Emmiche in 1647 aged almost 70.

Thomas' son Daniel Thomesen, was a "Lagrettmann" in Bergen, and his Son "Thomas Danielsen Krummetj" was a prosperous sailmaker and merchant, who died in 1699. In contemporary records the surname Cromerty is usually omitted, using the patronymic Thomas Danielsen, only, as was common, then. His probate record is substantial and includes his dwelling house and warehouses in Bergen (family property 1632-1720s), shares in 18 ships, merchandise, such as sail fabric, ropery, and wine and also household utensils, including a large collection of paintings and books, as well as a few guns and swords. Thomas had two sons: Daniel (b 1671 or -73, d 1718) and Hendrich (1674-1736), and two daughters Alida (1672-1749) and Giertrud (ca 1675-1695).

Alida Cromerty claimed in a letter, dated 1748 (Danish National Archives) that the family was of Scottish nobility and that her father had the rights to the "County of Crometj". "In those days" certain (unnamed) Scottish Gentlemen had come to Bergen in order to urge him to go to Scotland and claim his rights, which he did not, due to illness, "and thus, the rights were lost for ever".

The Bergen registers often noticed that Thomas Danielsen Cromerty used a seal, but no original documents are yet known to the present author. In the Bergen archives, however, some documents from 1706-1710 are preserved, carrying his younger son Hendrich's seal with the Cromerty arms: a hunting horn between two trees (pines?) in the shield, and a tree of the same type as crest. Two seal stamps were used, with a slight difference in the appearance of the trees, one of the stamps appears to be the same as used in 1748 by Hendrich's sister Alida.

The Cromerty surname existed in Bergen until late 18th ct, when the last Cromerty of the male line, Hendrich's son Hans, died. However, Alida Thomasdatter Cromerty, became ancestress of several branches up to date. One of her decedents Danckert Krohn was co-founder of Wiese & Krohn Port Wine Co, in Portugal, at about 1870.

INDHOLD

ENGLISH SUMMARY	1
1 INDLEDNING	3
2 THOMAS CROMERTY NR 1	5
3 THOMAS CROMERTY NR 2	6
4 DANIEL THOMASØN CROMERTY	7
5 THOMAS DANIELSØN CROMERTY	8
5.1 Partsrederen	8
5.2 Ægteskab	9
5.3 Børn	10
5.4 Thomas Danielsens skifte og begravelse	12
6 ALIDA THOMASDATTER CROMERTY	12
7 SLÆGTEN CROMERTYS KØBMANDSGÅRD PÅ STRANDEN	13
7.1 Beliggenhed	13
7.2 Husets udseende og indeling	16
7.3 Købmandsgårdens tidligere ejere	17
7.4 Søboder i Sandviken, nord for Bergenhus Slot	18
8 CROMERTYS SEGL	19

Figurer og tabeller

Figur 1. Slægtræ for 5 generationer af slægten Cromerty i Bergen

Figur 2. To Bergenske defensionsskibe i kamp med en "tyrker" dvs en sørover fra en af barbareskstatene i Nordafrika udenfor Portugals kyst i 1672. Bergens Søfartsmuseum.

Figur 3. Kort over Bergen ca 1682 (Harris 1990, s26-27. Nykirkens sogn består af halvøen fra Muralmindingen med Den Rosenkrantske Mur mest kaldt "Muren" til Skansen yderst på næsset. Hele området langs Strandgaten, mellem Muren (P) og Nykirken (G) blev ødelagt ved branden 1686. Den Rosenkrantske Mur, der endnu står på Muralmindingen, tilhørte i 1682 Amtmand Jonas Lillianschiold, - Grønlandskøbmanden Jonas Svanenhielms morfar (Wiesener BHFS 22, 79ff).

Figur 4. Udsnit af Reguleringskort efter branden i 1686. Kortet gengiver Strandgaden nord for Muralmindingen med dele af rode 8 og 9. M=Rosenkrantz muren. De nummererede huse var murede og blev beboet af følgende: 1 Jørgen Thormøhlen, 2 Heldrich Serch, 3 Bastian Reimers, 4 Thomas Danielsen Cromerty (derefter Abraham v Erpecom og Jacob Christensen Baggers forrige-1674-hus), 5 Dynnes Dreier, 6 Michel Koch, 7 Christopher Cortz, 8 og 9 Gertrud Michels, 29 Job Jacobsson Dishingthon, 30 Herman Wulf, 31 Knud Leems enke (solgt 1690 til Seehuusen, siden Svanenhielm), 32 Jacob Christensøn Bager og 33 Albert Bringman.

Figur 5. del af samtidigt perspektivkort over Stranden efter branden den 27 sept 1686 (). Kortet viser de udbrændte søboder med brygger i forgrunden. Bagved ses Murede kældere, brandtomter efter træhuse med murede kælderetager og skorstene, samt efter branden endnu stående husmure. Thomas Danielsen Cromerty boede med sin familie i rode 8, i huset ved nr 4, og i det nedbrændte træhus (4A) ved siden af boede Abraham van Erpecom.. I hus nr 1, 2 og 3 boede henholdsvis Kommercedirektør Jørgen Thormøhlen, (ejer af alle tre), hans svoger Heldrich Serch og Svingersøn Bastian Reimers. Thomas Danielsen havde søboder ud for hus nr 3.

Figur 6. Rekonstruktion af husene ved hjørnet af Strandgaten og Muralmindingen. Huset med portal i forgrunden er den s.k. Rosenkrantzke Mur. De tre Store huse på række på Strandgaten tilhørte Kommercedirektør Jørgen Thormøhlen. Det fjerde med trægavlspids tilhørte Thomas Danielsen og næste var Abraham van Erpecom træhus (Fossen 1978, s131).

Figur 7. Cromertys segl

Tabel 1. Skibe i hvilke Thomas Danielsen Cromerty var partsreder i 1688 og 1696 (efter Wiesener 1934 og 1935)

Tabel 2. Skibe i hvilke Thomas Danielsen Cromerty var partsreder i ved sin død i 1699 ifølge skifteprotokollen.

Tabel 3. Værditakseringen 1645. Husene på Strandgatens nedside og søgårdene i rode 9 og 10. Rodenumrene er taget fra kopskattmandtallet samme år (Obs att disse to roder kaldes 8 resp i i senere mandtal).

1 INDLEDNING

Slægten Svanenhielm, især købmanden i Christianshaab, Jonas Lillianschiold de Svanenhielm er beskrevet i flere artikler i Personalhistorisk tidsskrift¹ og Norsk Slektshistorisk Tidsskrift². Jonas' farfar Severin Seehuusen, der med hele sin familie blev adlet Svanenhielm i 1720, var gift med Alida Cromerty (1672-1749), datter af Thomas Danielsøn Cromerty (ca 1645-1699). Denne artikel behandler slægten Cromerty i Bergen i årene 1572-1814. Den uddøde på mandssiden før 1800, men Alida blev stammomder til adskillige slægtgrene med andre slægtsnavne og adskillige efterkommere.

Det vigtigste kildemateriale finder man i Statsarkivet i Bergen, særlig i Sollieds samlinger, til hvilke der findes et register omfattende ca. fyrre tusind personer, inklusive flere Cromerty. Desuden findes en del materiale i Wieseners samling i Bergens Universitetsbiblioteks Manuskriptsamlinger. Wiesener har skrevet en artikel i Bergens Tidende i 1927.

Navnet Cromerty skrives på adskillige måder i kilderne. Bergenske kilder bruger Krumbdi, Krumedi, Krumedj i 1500-årene, Crumetj, Crometj, Krumetj i 1600-årene og i 17-1800-årene Cromerty, Cromety, Crometie, Crometij, Crometj, Cromatj, Crometi, Krometi og Krometie. Også en latinsk form - Crommetius - forekommer. Stavninger med to "m" er almindeligt i alle perioder. Mindre almindelige er "Ch" i begyndelsen eller "th" i afslutningen. I 1600-årene var det dog for denne gren af slægten Cromertys vedkommende mest almindeligt at udelade slægtsnavnet og kun skrive fornavn og farsnavn. For Alidas og hendes sødskendes vedkommende stod der således slet og ret Ael eller Giertrud Thomasdatter, Hendrich eller Daniel Thomasøn. Faderen kaldtes Thomas Danielsøn i kirkebøger, skifteprotokoll og pantebøger undtagen ved hans forlovelse. Thomas far kaldtes altid Daniel Thomesen og dennes far igen kaldtes Thomas Thomasen i så godt som alle norske kilder. Figur 1 viser 5 generationer Cromerty i Bergen.

Slægten er Skotsk og navnet er almindeligt på Orkney endnu idag, men det var særlig almindeligt i 15-1600-årene på de sydligste øer: Walls og South Ronaldsay. Det er desuden dokumenteret fra Caithness i 1291 (Crumbacy), 1309 (Crumbachyn) og 1500 (Cromaty). Navnet staves på flere måder i dokumenter angående Orkney. (Cromede 1509, Crummatte 1516 & 1562, Cromatte 1522, Cromate 1539 & 1563, Cromerty 1585, Cromertie/Cromartie fra 1500-1600 og bruges endnu. men fra 1700-årene er formen Cromarty mest almindeligt. Fra midten af 1500-årene forekommer navnet i London, og fra 1700-årene til nutid også i Australien og Nordamerika.

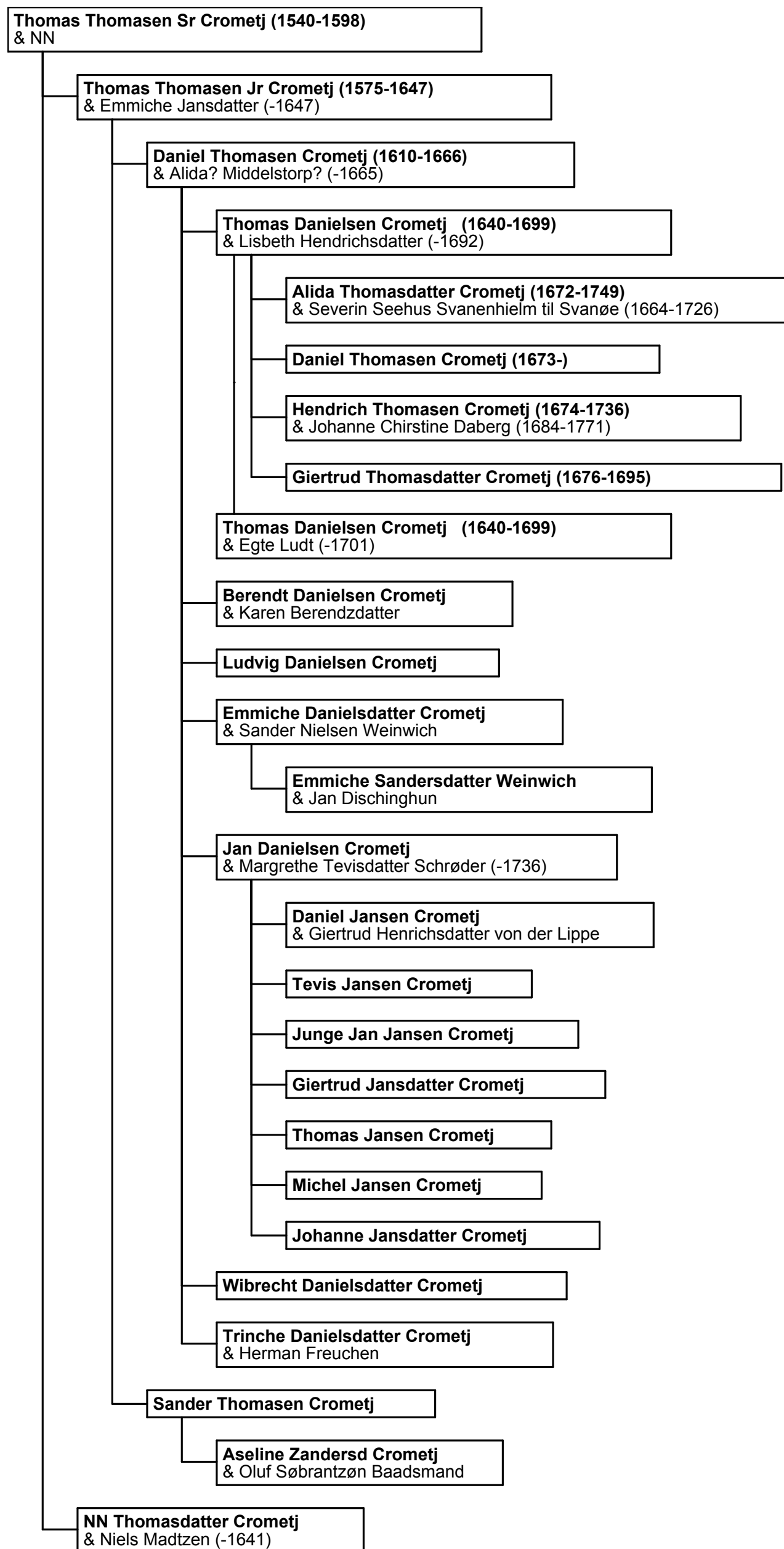
I det følgende bruges formen Cromerty, den stavemåde der blev brugt dels i et dokument fra Walls, Orkney om den familiegren fra hvilken Cromertyslægten i Bergen stammede, dels i egenhændige underskrifter af Thomas Thomasen Cromerty i 1640 og af Hendrich Thomasen Cromerty på dokumenter fra 1706 og 1707³.

---

¹ PHT, 1-I, 133-146, 1880. PHT 1-II, 53-64 1881. PHT 2-I, 1-31, 1886. PHT 7-II 41-46, 1917.

² NST 5, 47-62, 1935. NST 6, 39-54, 1937

³ Stiftamtmandens arkiv, Statsarkivet i Bergen

Figur 1. Slægtræ for 5 generationer af slægten Crometry i Bergen

2 THOMAS CROMERTY NR 1

I 1672 fik ”Thønnes Thomesen Krumedi” borgerskab i Bergen¹. Fornavnet Thønnes forekom ikke i Skotland, men Lensregnskaberne viser at Thønnes forekommer som substitut for Thomas (Hoskin) fra Carkadij (Kirkaldy) der lagde til med sit skib på Bergens Vaag tre gange i 1567. Af et salgsbrev fra 1640² fremgår at han var købmand i Bergen og tidligere havde boet på øen Walls i sheriffdømmet Orkney. ”Øen Walls” består af øen South Walls samt den sydlige del af Hoy (oldnorsk Haey, ”høj ø”, et passende navn med tanke på de meget høje klipper på Hoys vestside). Walls er en forvanskning af Waiss eller Waes, der er en afledning af det ligeledes oldnordiske ”vagar” ”naturhavne” af hvilke der er mange i dette lille område (jfr Bergens våg). Vandet mellem Walls og South Ronaldsay, ”Scapa Flow” er kendt som Britisk flådebase i de to verdenskrige.

Thomas fødselsår er ikke kendt; men med tanke på dato for borgerskabet og hans ældste søns alder, kan man gætte på ca 1545. Hans far der også hed Thomas, turde således være født ca 1515, hvis vi regner med en generationsdifferens på ca 30 år.

Med tanke på at vi ved at slægten var en af de mere betydende købmandsslægter i 1600 årene, er det rimeligt at formode at denne Thomas Cromerty er identisk med den Thomas Thomassen der nævnes i følgende to sager:

Sagen om Johannes de Mher’s kapring av et Bergensk skib i 1586

Sagen behandles i flere dokumenter i en kopibog³, bl. a. et brev fra Kong Frederik II til Dronning Elisabeth I af England hvori Kongen klager over at Johannes de Mher, kaptajn på skibet ”The Gilded Dragon” (”Den Gyldne Drage”, et passende navn på et kaperskib), havde kapret et Bergensk skib ”sidste år”. I kopibogen er dokumentet dateret 1686. Originalbrevet, der findes i Public Record Office, d.v.s. Englands rigsarkiv, er dateret 1587 og oversat til engelsk⁴. Dette og to dokumenter daterede 1587 i Bergen viser at Thomas Thomesen ejede halvdelen af lasten og Jakob Johannesen ejede skibet, samt at kapringen var foregået i 1586. Disse to havde givet Johannes Poulsen fra Trondheim til opgave at genkræve det kaprede skib og gods eller erstatning for det af piratskibets ejer, Walter Luson (Leveson) admiral, købmand og ridder i Wolverhampton. Sagen fortsatte i flere år og det er uvist om der virkelig blev udbetalt fuld erstatning. Tidligere havde nemlig Mogens Heinesen kapret flere engelske skibe⁵, og Elisabeth havde skrevet lignende breve til Frederik, men også forbundet sig til at hjælpe de bestjålne, som hun dog opfordrede til at ikke overdrive de stjalne varers mængde og værdi⁶. Engelske kapere var vældigt aktive i denne tid, og selvom de mest interesserede sig for spanske galeoner med guld og sølv i blev også skibe fra Bergen udsat, nok som en gengældelse for Mogens Heinesens kapringer. Også Anders Movat til Hofland, far til Axel Movat en af Christian 4.s admiraler, var blevet udsat for dem.⁷

Sagen om Peter Reffuens arvegods

I Bergens rådstueprotokol fra foråret 1594 findes en sag om en arvekonflikt. Et folie (239) i begyndelsen mangler, men sagen gik ud på at Robert Gøttri (Guthrie) i Bergen gjorde krav på

---

¹ Bergens Borgerbog 1550-1751. Ved Nicolaysen, N, Kristiania 1878

² GD195/49 & 50, National Archives of Scotland

³ Thotts samlinger, Det Kongelige Bibliotek. Trykket i NMag 2, nr 22, 26, 27, 28, 29

⁴ Calendar of State papers, Elisabeth I. Foreign series 1586-1588. London

⁵ Lorentzen, Bernt. Bergen og sjøfarten Bd 1, 149ff. Bergens Rederiforening, Bergen 1959

⁶ Wernham, R B. List and analysis of State Papers. Foreign series. Elisabeth I, Vol 1-4.

⁷ Bain: Calendar of papers related to scotland. London, 15 Apr 1591

arvegodset i Bergen efter bergensborgeren Peter Reffuen (Ruthven), som var død ca 1564. Peter skulle være uægte søn af Roberts mor Anna Simson. i ”St Johannes by Pert”, Skotland. Han opviste et dokument der skulle bevise dette, dateret 1569 og underskrevet af byskriveren i Perth, Hendrich Elder. Han opviste desuden et dokument der viste at Skotlands konge havde givet ham retten til arven, hvilket findes registreret i Skotland.¹

Åbenbart havde han anklaget en Anna Calender for at være i besiddelse af godset, for Thomes Thomesen svarede på sin svigermors, Anna Calenders vegne og meddelte at Anna i 1567, tre år efter Peter Ruthuens død havde været i Perth og på salig Peter Ruthuens kones vegne havde købt retten till arven efter Peter af hans nevø, Johan Ruthuen. Thomas fremviste tre breve på latin hvoraf to, daterede i 1567, dokumenterede at ti mænd i Perth, bland dem Robert Gøttris far, Johann Gøttri, kunde bevidne at Peter Ruthuen og Walter Ruthuen var brødre i samme lovlige ægteskab, af samme forældre samt at John Waltersen Ruthuen i Perth var søn af Walter og således Peters retmæssige arving. Også disse dokumenter var underskrevet af samme byskriver i Perth, Hendrich Elder på ordre af Perth’s borgmestere og råd.

Desværre mangler resten af rådstueprotokollen, som må have indholdt et referat af det tredje brev, der rimeligtvis kan have dokumenteret købet af retten til arven efter Peter Ruthuen. Måske har de manglende sider også indeholdt sagens afslutning.

Da sønnen blev borger i 1699, er Thomas Thomassen død mellem 1593 og -99. Hans kone kender vi ikke navnet på, kun at hun var datter af Anna Calender, af en skotsk slægt der også fandtes på Orkney, bl a en præst på South Ronaldsay ved navn Daniel Callender.

3 THOMAS CROMERTY NR 2

I 1640 Solgte Raadmand Thomas Thomassen Cromerty - ”Thomas Cromartie merchand burges of Bergen in the kingdome of Norroway” - en mindre landejendom på South Ronaldsay, Orkney: ”ane farthing udall land in the toun of Kirk in the yle of South Ronaldsay” til William Stewart of Mains, ifølge Skotlands skøderegister². Det drejede sig således ikke om lejet feudaljord, men om en selvejet (odel) ejendom i landsbyen Kirk på South Ronaldsay, en af de sydligste af Orkneyøerne. Skøderegisteret henviser til et salgsdokument som findes i Skotlands Rigsarkiv og som er underskrevet i Bergen af Thomas selv (”Thomas Thomassen Cromerty, eigen hanndt”), og bevidnet af to borgere i Bergen, begge indvandrede fra Orkney, nemlig købmand Jacob Andersen Dischingtoun og kipper (tøndebinder) Thomas Jonsen Quoybanks (der ligger et Quoybanks på South Ronaldsay, og der lå et nærvæd Kirkwall) samt William Craigie of Gairsay, Orkney. Det var også Craigie der skrev dokumentet og antagelig ham der bragte det til køberen³.

Thomas Cromerty er identisk med ”Thomas Thomassen Crommetius” der ifølge Edwardsen blev raadmand i Bergen den 29 juli 1617, var gift med Emmiche Jansdatter, havde 24 børn og døde i 1647⁴. Flere dokumenter, bla forordning om brandgader i Bergen i 1625, om vægttere i 1628, om fattigkirkegårde i 1629 i forbindelse med ”den farlige pestilentses hidsige syge”⁵ samt kopskattemandtallet i 1645⁶ er underskrevet af bl. a. Rådmand Thomes Thomesen. Men allerede i 1613 finder vi Tommis Thomesen som ”Laugrettismandt” i Bergen⁷. Han var også

---

¹ RSS 1593

² RS 43/6/67f, National Archives of Scotland

³ GD195/49, GD195/50, NAS

⁴ Edwardsen, Edvard. Bergens Beskrivelse, BHFS 55-56, 1949-50

⁵ N Mag 2, nr 58, 60, 65, 77, BHFS 43 s43-42

⁶ Koppskatt 1645

⁷ NHD 2 rk, III, 11, 128

med blandt partsejerne i Det Ostindiske Kompagni i 1634¹. Han er nævnt i såvel kopskattemandtallet som ejendomstaxeringen i 1645².

En sag i afgjort i "Court of Session" (højeste ret), Skotland mellem William Carmichael, købmand i Kirkwall, Orkney og arvingerne efter William Law³ gjaldt en "obligation contening the soume of tua hundreth and sextie dolouris of Thomas Cromertie and his moder made to Andro Bruce of Wester Maul in Orknay" samt andre verdipapirer fra Thomas Beg og James Milne i Bergen. William Carmichael havde bekostet William Laws rejse til Bergen i "jayvict yeiris", d.v.s året 1600 for at indløse gældsbeviserne i kontanter eller varer. Carmichael hævdede at han hverken havde fået det ene eller det andet, og da William Laws arvinger ikke kunde vise kvittering eller levere værdipapirerne, blev de dømt af "The Lordis of Counsell", den skotske herredag, til att erstatte Carmichael.

Da Thomas Cromertie nævnes sammen med sin mor må vi udgå fra at han var en ung mand dengang, og at hans far den ældre Thomas Cromertie. var død forinden. Så Rådmand Thomas Thomassen Cromertie er rimeligtvis den "Thomas Thomassen Krummedj" der fik borgerskab i 1699. Man kan formode at skete så snart han blev myndig (20 år), og han bør således være født i 1578-79, hvilket medfører en alder af næsten 70 ved hans død i 1647.

Den Daniel Thomesen der fik Borgerskab i 1612 er muligtvis Thomas bror, og den som Thomas søn Daniel var opkaldt efter. Ifølge Edwardsen havde Thomas og hans kone Emmiche Jansdatter 24 børn. Kun Daniel Thomasøn er sikkert kendt, men navnene Emmiche, Anna, Thomas og Jan må også have forekommet i børneskaren. I kirkebøgerne under vielser omkring 1670 nævnes Søren og Berent begge "Jensøn Crometj", så han kan ha haft en søn med dette navn. Der kan dog også menes sønner af den noget yngre Joen Crometj. Desuden nævnes på samme tid en Aseline Sandersdatter Crometj. En Sander Thomesen ejede hus nær ved Thomas i 1645, og kan være hans søn eller bror. Sander (Alexander) var et almindeligt navn i slægten Cromerty på Walls.

I 1641 blev Thomas idømt en böde for at have overtrådt Kgl. forordning om begravelser. Han havde ordnet en kostbar begravelse for sin svoger og nærmeste nabo Niels Madtzen der var formuende men uden livsarvinger og efterlod sig 8000 daler. Niels havde på sin sygeseng bedt Thomas om at sørge for at han fik en sømmelig begravelse.⁴

4 DANIEL THOMASØN CROMERTY

Daniel Thomassøn fik borgerskab i 1646. Han er nævnt i Kopskattemandtallet 1645 som boende i 9. rode, samme som rådmanden Thomas Thommesen, der i ejendomstaxeringen samme år står som ejer af fem søboder samt to hus som "han selv iboer". Da Daniel hverken nævnes som ejer af noget hus eller som lejer hos nogen tør man vel formode at han boede i et af faderens to huse. Han var lagretmand i Bergen i 1649, og var med til at kundgøre Bergens byvedtægter⁵. Han døde i 1666, begr 8 okt, et år efter sin kone⁶. Hendes navn er ukendt, men da to af parets sønner hedder Berendt respektive Ludvig kan vi formode at hun var søster eller datter af Ludvig Berendtsen Middelstorp. Daniels ældste søn, Thomas døbte sin ældste datter til Ael (senere kaldet Alida), hvorfor vi måske kan gætte på att Daniels kone hed Ael.

Daniel vides at have haft syv børn der overlevede ham. Fire sønner: Thomas, Berendt, Ludvig, Jan, og tre døtre: Emmiche (1668 g m Sander Nielsen Weinwich), Trinche (g m

---

¹ BHFS 43, s 92-99

² Ejendomstaxering 1645

³ CS7/298, NAS

⁴ BHFS 43, s 141f, NHD 3 rk, VI, s 1f, VII, s 1ff

⁵ N Mag 2, nr 99

⁶ Mariakirkens regnskabsbog, Digitalarkivet

Herman Freuchen) og Wibeche. Jan var gift med Margrethe, datter af Tevis Jansen Schrøder og Giertrud Michelsdatter. Jan og Margrethe havde flere børn, (Daniel, Thevis, Thomas, Michel, Junge Jan, Giertrud, Johanne), børne- og oldebørn, men hans gren ser ud til at være uddød før 1850). Der er ikke bevaret noget skifte efter Daniel Thomesen Crometie, men i skifte efter Giert Cramer juli 1701 fremgår at Cramer havde været formynder for sl Herman Freuchens kone Trinchie Danielsdatter for arv efter hendes sl far Daniel Thomesen. Ifølge reg 9 juli 1667 tilfaldt Daniels arvinger 3267 rigsdaler, hvoraf til Trinchie 1/11. Dette stemmer med Daniels kendte børn 4 sønner og tre døtre. Da en broder fik det dobbelte af en søster, måtte arven deles i 11 dele hvoraf de fire sønner fik 2/11 hver og de tre døtre hver sin 1/11, i alt 11/11. Dér nævnes også at Thomas Danielsen var Trinchies bror og att Cramer desuden havde været formynder for en anden bror Jan Danielsen¹.

5 THOMAS DANIELSØN CROMERTY

Ifølge Bergens borgerbog fik Thomas Danielsen, fødested Bergen, borgerskab den 2 okt 1671. Dér står ikke noget om hans profession. Ved datteren Alidas (Ael) dåb betegnes han som sejlmager. I skiftesprotokollen på 64 folier efter hans død i 1699, nævnes adskilligt tovverk og sejldug foruden klæde af mange slags, snore, søm, bordeauxvin, portvin og diverse kram. I et forlig i 1701 pantebog nævnes også at sønnen Hendrick ”agter at bruge sin sl faders håndverk”. Hendrick fik borgerskab som sejlmager den 9 juli 1703².

5.1 Partsrederen

Thomas Danielsen Cromerty var opført som partsreder i et antal skibe i flere registre³. En sammanfattning vises i Tabel 1. Nogle af disse skibe var s.k. defensionsskibe (fregatter) med op til 36 kanoner (Figur 2). Disse skibe blev brugt til konvojbeskyttelse men også i krigshandlinger under den skånske krig (Gyldenløvesfejden) og havde særlige told- og skatteprivilegier. I hvert af de store defensionsskibe deltog 40-50 Bergenske Købmænd som partsredere, med den mægtige Commercedirektør Jørgen Thormøhlen i spidsen.

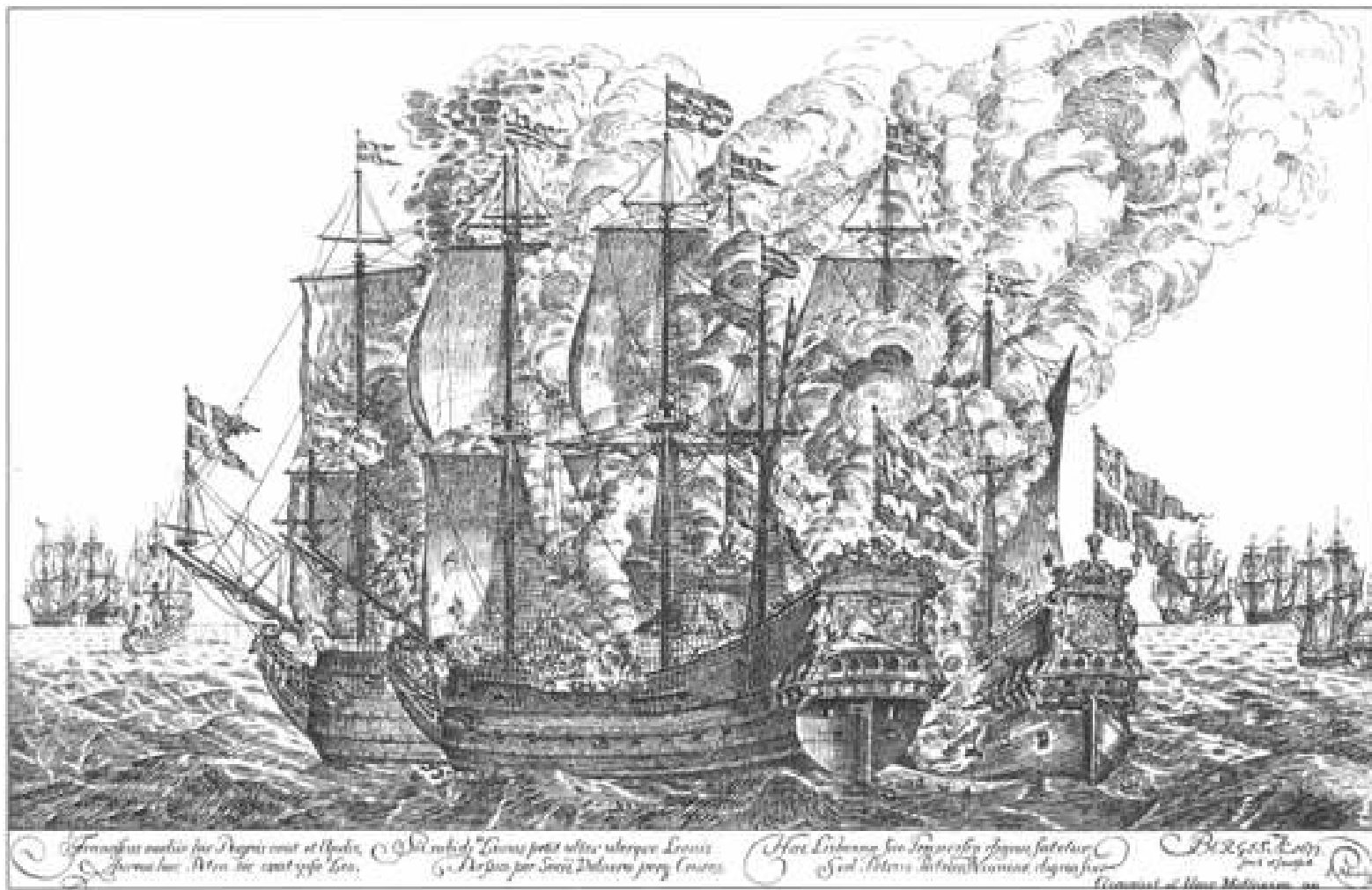
De nævnte registre angiver navne på samtlige redere for årene 1670, 1688 og i 1696. Thomas Danielsen Cromerty nævnes ikke i 1670, trods at flere af de andre partsredere i 1688 og 1696 listerne er med allerede i 1670. Måske var han udenlands da. Det i 1677 forliste defensionsskib Christianus Quintus havde 29 delejere, men Thomas Danielsen er ikke med på listen, hvor der dog mangler ejere til mere end halvdelen af parterne (Wiesener 1937). I 1680 søsattes et nyt skib med samme navn, i hvilket Thomas Danielsen var partsreder i 1688 og 1696. I 1688 var han delejer i ni skibe på sammanlagt ca 1200-1300 lester (1 lester er ca 2 ton), i 1696 i femten skibe på sammenlagt 2263 lester og ved sin død i 1699 var han ifølge skiftesprotokollet partsreder i 18 skibe (tabel 2). Det er således gået op ad bakke for Thomas Danielsen Cromerty i 1690:erne. Af skibene var 10 på vej fra eller til Portugal (Lissabon og Setubal) og 8 lå på Bergens Våg. Et af disse var ankommet fra Archangelsk ved Hvidehavet, et fra Grønland.

---

¹ SAB Sollied

² BB

³ BSÅ 1934, 9-24, BHFS 40, 163ff, BHFS 41, 144-195

Figur 2. To Bergenske defensionsskibe i kamp med en "tyrker" dvs en sørøver fra en af barbareskstatene i Nordafrika udenfor Portugals kyst i 1672. Bergens Sjøfartsmuseum.

I 1696 var Thomas delejer i flere store skibe der ikke var defensionsskibe sammen med, bl.a. Jochum og Hendrich von der Lippe, Jacob Andersen Widing, svigersønnen Søren Seehuusen, Hendrich Greve, Gert Geelmuyden, Abraham Erpecom, der jo også var en af de fire delejere i familiegravkælderens under Nykirken, men ikke Thormøhlen, der derimod var parts- og eneejer af flere andre skibe. Blandt skibene i 1696, som Thomas Danielsen var delejer i fandtes: Waabnet af Bergen på 236 lester med 17 partsredere, Jomfrue Anna på 166 lester med 10 redere, Wildmanden på 162 lester med 5 redere, St. Oluf på 105 lester med 9 redere, samt yderligere fire skibe på 60-95 lester med 6-13 redere.

I protokollet over danske søe pas 1691-93 findes en del bergenske skibe¹: Elisabeth, med bl.a. Thomas Danielsen som partsreder. Passet dateret 21 marts 1691 gælder for rejser til Spanien Holland, etc. Pas for samme skib dateret 20 maj 1692 for St Martin i Frankrig. Staathus von Bergen, dateret 8 juli 1696 for England, etc. (Thomas Danielsen var partsreder 1688 og 1696). Jomfru Anna, dateret 29 aug 1693 for Brest eller Nantes. Thomas Danielsen nævnes som partsreder. Charlotte Amalia, 15 aug 1693 for Portugal (Thomas Danielsen var partsreder 1688 og 1696)

5.2 Ægteskab

Thomas Danielsen Cromerty var to gange gift. Hans første kone hed Lisbeth Hindrichsdatter. De blev trolovet i Bergens Domkirke den 7. maj 1671². Hans navn skrives i kirkebogen: Thomas Danielsøn Krummetj. Blandt købmændene i Domkirkesognet i Bergen i skattemandtallet for 1657, er der flere med navnet Hendrich, men ingen af dem kan sikkert vises at være hendes far. Lisbeth Hindrichsdatter nævnes sammen med Thomas Danielsen, deres fire børn samt to karle og en tjenestepige i skattemandtallene for 1683 og 1689. Hun er registreret i kirkebøgerne for Nykirkens sogn som fadder ved adskillige dåb.

¹ BHFS 40, 163ff

² SAB Sollied

Hun døde ved årsskiftet 1691-92 og blev begravet i Nykirken den 4 januar 1692, ”Thommis Danielsens kieriste. I kielderer i korset med alle klokker og ligprædiken” står der i kirkebogen. ”Kielderer” er den familiegravkælder (den s.k. Formanskælder) som i 1681 blev indrettet på egen bekostning af Thomas Danielsen, Henrich Jansen Forman, Berent Ludvigsen Middelstorp og Abraham van Erpecom (Lidén og Magerøy 1983). Af den tyske kirke, Mariakirkens Regnskabsbog fremgår at der også blev ringet dér for ”Thomas Danielsens kone”, og dermed sandsynligtvis også i byens andre kirker, Domkirken og Korskirken.

Efter Lisbeth Hendrichsdatters død giftede Thomas Danielsen sig med Egte Ludt, dato og årstal ukendt. (Evjenth 1995, 207, 238, 244ff). Hun står nævnt i mandtallet for kopp-, heste-, ildsted-, husleje- og rentepengeskatt for 1700: ”Thomas Danielsens enche bruger kiøbmandskab, 2 sønner (Henrich og Daniel, begge af Thomas’ første ægteskab), 3 tjenestefolk og 4 ildsteder”. Desuden i mandtallet for bådmandsskatt samme år. Hun blev begravet i Nykirken den 23 feb 1701 ”Egte Luden. Tommis Daniel sal’s kiereste. I kircken i kielderer med alle klokker og ligprædiken”. Der ringes også i Mariakirken ”Thomas Danielsens kone”.

5.3 Børn

Thomas og Lisbeth havde 4 børn: Alida, Daniel, Hendrich, og Giertrud, ifølge koppskattmandtallet for 1683 samt et bevaret brev fra datteren Alida (Cromerty 1748 og 1880). I koppskattmandtallet fra 1689 nævnes der kun tre børn, men ingen navne. Han havde ingen børn med Egte Lud, ifølge skiftet.

Alida

Alida blev døbt den 2 aug 1672 i Nykirken. Da forældre ne blev trolovede i maj 1671, er hun sandsynligvis den ældste af de fire. I kirkebogen står: ”Dito (den 2 August) Thomas Danielsøn, Seyelmager i datr Ael kaldet”. Faddere var Maria Bleckmans, Kirstina Wiladsdat, Trine Smit, Jacob won der Lip, Rørich Sinneken. Årstallet stemmer med den alder hun selv opgiver i sit brev fra 1748. I koppskattemandtallet fra 1683 kaldes hun Ahl. I skiftet efter faderen står der Ael.

Alida var gift med Sören (Severin) Seehuusen og deres ældste barn, Elisabeth fødtes omkring 1689. Hun blev gift i en alder af 17 år, hvilket ikke var usædvanligt dengang. Om hendes mand og børn fortælles nærmere i Kapitel 6.

Daniel

I skiftet efter faderen nævnes Hendrich som den yngste søn, så Daniel er således den ældste af de to. Han er måske født i 1673, men der står intet om hans dåb i kirkebøgerne¹. En mulighed er at hans forældre fik ham inden de blev forlovede i 1671, en anden at han er født udenlands (at han skulle være Thomas’ uægte søn, eller af et tidligere ægteskab er ikke sandsynligt da der i skiftet efter Thomas redegøres for arvet efter Lisbeth, hvor alle fire sødskende arver). Ifølge søsteren Alidas brev fra 1748² var Daniel ugift og døde i Hamburg, måske på en handelsrejse eller også var han borger dér for han er ikke nævnt i Bergens Borgerbog. Han var ikke tilstede ved skiftet efter faderen i 1699, men Jochum von der Lippe var der i hans sted og han tilskiftes nogle skibsparter. Han nævnes sammen med bl.a. søsteren Alida (Ahl) og Jochum von der Lippe som fadder til Christopher Giertsen Klaphochs og Sille Olsdatters søn Ole ved dennes dåb i Nykirken den 9 febr 1706. Han er i 1708 Cargadeur på et skib der forliser ved Cadiz³.

---

¹ Digitalarkivet

² Klevenfeldt

³ SAB Sollied

I en specifikation over den store Bergensbrand i 1702 af en ukendt forfatter nævnes som punkt 33 ”Thomas Danielsen sejlmager, en ung karl, miste fast alle sine midler¹. Personerne i listen nævnes efter den bydel hvori de bor. Da han nævnes i forbindelse med med Thormøhlen, Søren Seehuusen, von Erpecoms enke, der alle boede ved Strandgaden mellem Muralmindingen og Cort Piils Smug kan man tro at der menes Thomas Danielsøn Cromerty, der jo var sejlmager.

Men Thomas Danielsen var jo ikke ungtkarl - tværtimod gift to gange. Desuden var han død tre år før branden. Da det næppe drejer sig om en genganger, er det sandsynligt at det er en af sønnerne Daniel eller Hendrich, der menes. Forfatteren kan have forvekslet navnet eller mener ”Thomas Danielsens søn eller simpelt hen firmaet. Dette er rimeligt, da firmaet jo blev drevet videre efter hans død af enken Egte Ludt og de to sønner til hendes død i februar 1701, og sandsynligvis indtil sønnen Hendrich fik eget borgerskab som sejlmager, den 9 juli 1703.

Hendrich

Hendrich blev døbt i Nykirken den 13 jan 1674. I kirkebogen står der: ”Den 13 Janu: Thomas Danielssøn. 1 søn til Daaben kaldet Henrich. Fadderne Giertrud Hermansdatr, Trine Jansdatr, Zander Nielssøn, Berendt Middelstorp oc Jan Danielssøn”.

Zander Nielssøn havde været gift med Thomas’ søster Emmiche, der var død i barselseng. Datteren der også hed Emmiche overlevede og blev gift med Jan Dischingthun. Berendt (Ludvigssøn Middelstorp var i 1681 med til at bekoste Nykirkens familiegravkælder. Han var muligvis Thomas’ fætter. Jan Danielssøn var Thomas’ yngre broder.

Hendrich nævnes i koppskattemandtallet fra 1683 og var til stede ved skiftet efter faderen i 1699.

Henrich Cromerty fik borgerskab som sejlmager i 1703 og nævnes som bosat i 8. rode i skattemandtallene for 1714 (Hendrich Crammethie, Segelmager) 1720 og 1721 og hans kone dér i 1729 og 1730. Henrich kan ha været på handelsrejse ved disse to mandtal, og ifølge Ludvig Holbergs Bergensbeskrivelse var det almindeligt at købmændenes koner deltog i forretningerne.

Han fik ved faderens død en del skibsparter samt sammen med broderen Daniel del i Købmandsgården i Bautansgården. Ifølge arkiverne døde han ved årsskiftet 1735-36 og blev begravet den 9. jan 1736 i en alder af næsten 62 år ”Henrich Thomasen Crommeti, indsat i muret begravelse i korset, uden lp.”, står der i kirkebogen. Den store brand i 1702, svogeren Stiftsamtsskriver Søren seehuusens fallit i 1724, dennes død i 1726 og opgøret af dennes dødsbo der fortsatte ind i 1730:erne har nok medført at der ikke var råd til ”alle klokker og ligprædiken”.

Uden kendt navn

I digitalarkivet over begravelser nævnes den 30 sept 1675 ”Thomas Danielsens baren, i kirchen”. Da der ikke er nogen videre oplysninger over dette, drejer det sig nok om et dødfødt eller nyfødt barn.

Giertrud

Giertrud nævnes i skiftet efter faderen 1699 som den yngste datter, ved døden afgået, ugift ifølge søsteren Alidas brev fra 1748. Hun kan være født i 1677 eller senere, for jeg har ikke fundet noget i digitalarkivets database over døbte, da Nykirkens kirkebøger mangler for årene 1677-1699. Hun nævnes i koppskattemandtallet fra 1683. I databasen for døde finder vi følgende: ”Thomis Danielsøns datter. I Nk med alle kl og lp”, d.v.s. ringen med klokkerne i alle byens kirker samt ligprædiken. Begravelse 10 juni 1695.

---

¹ N Mag II, 405

5.4 Thomas Danielsens skifte og begravelse

I 1681 fik Thomas Danielsen, Henrich Jansen Forman, Berent Ludvigsen Middelstorp og Abraham Erpecom tilladelse til at på egen bekostning indrette et ”muured gravstæd paa Kirkegaarden udentil ved fornævnte Nye Kirke at opmuure paa den sydre side af Kaarset, udi det hiørne ved Præddikestolen med en indgang af Kirken i Gravstædet” (Lidén og Magerøy 1983, s193). I Bergens Universitetsbibliotes manuskriptsamling findes et dokument (Reg Nr 223) fra 1762 ”Nykirkens 4re murede Familiebegrovelser vedkommende Forman, von Erpecom, Crometj og Middelstorp’s ligkjælder under gulvet i Nykirken, funderet 1681, forbedret 1762 19 beskrevne blader”.

Til denne kælder henvises i kirkebøgerne ved de fleste begravelser af Thomas Danielsens familiemedlemmer samt hans efterkommere og deres familier, bl.a. datteren Alida, hendes mand Severin Svanenhielm og deres børn. Den sidste delejer med navnet var Barbara Cromerty, enke efter Thomas Danielsens sønnesøn Hans. Dele af kælderens findes endnu bevaret, men ved rydninger er der ikke rapporteret noget med tilknytning til slægten¹.

Et omfattende skiftesprotokoll efter Thomas Danielsen findes i Statsarkivet i Bergen². Her nævnes bl.a. hans store malerisamling³, flere bøger, the- og chokoladepopper, vin- og ølglas med og uden låg, store mængder sengelinned.

I kirkebogen den 9. juni 1699 står der: ”Tommes Dannielsen. I N.k. i kaarset i kielderens, med alle kl. og lp”. Han er altså begravet i den oven nævnte gravkælder i Nykirken med klokkeringen i alle byens kirker og ligprædiken.

6 ALIDA THOMASDATTER CROMERTY

Alida blev gift med Søfren Seehuusen (Svanenhielm fra 1720) i slutningen af 1689 eller begyndelsen af 1690. Ifølge pantebogen købte hun og hendes mand den 21 marts 1690 et muret hus med haveplads, kælder osv. af Margrethe Pedersdatter, sl Knud Lem Raadmands enke⁴, og senere købte de yderligere haveplads og kælder. De boede i hvad der i dag er Strandgaten nr 66 eller 68. Huset ses på perspektivkortet på oversiden af gaden det højre af de to store murhuse skråt overfor Thomas Danielsens hus. ”Krohnkælderens” bag huset står der endnu. Over porten står CCK 1757. Det står for Christopher Christian Kramer, som 9 feb 1740 blev gift med Severins og Alidas datterdatter Alida Catharina Weiner. Paret Kramers ældste datter Sophia Amalia var gift med Hans Krohn og blev oldemor til Dankert Krohn, der sammen med Theodor Wiese startede portvinsfirmaet Wiese & Krohn i Oporto⁵, et af de få portvinsfirmaer der stadig producerer årgangsportvine. Efter Svanenhielms konkurs i 1724 og død i 1726 blev huset til sidst solgt på auktion den 2 juni 1740⁶. De ejede også Damsgård udenfor Bergen⁷.

Alida og hendes mand havde fire børn: Elisabeth, Morten, Alida og Egte. Elisabeth var gift med krigsråd Hans Clemetsen Hvid, der i 1731 købte Damsgård efter Severin Svanenhielms fallit og død. Morten var gift med Cecilie Christine Lillianschiold, datter af Jonas Lillianschiold og Sidsel Bjørnsdatter Kaas. De havde sønnerne Severin (gift to gange, barnløs) og Jonas Lillianschiold (opkaldt efter sin morfar) der blev købmand på Grønland og

---

¹ BHFS 19, s100ff

² reg. protokol. nr 5, fol 331-364, SAB

³ Sylvi Cook Evjenth 1995: Bilder i Bergenske hjem, 1695-1795

⁴ SAB Sollied

⁵ Hopstock

⁶ SAB, Stiftamtmandens arkiv, Svanenhielmsagen

⁷ BHFS 9, V, 3

hvis biografi fortælles af Ostermann¹. Jonas og hans grønlandske kone blev ophav til mange nulevende efterkommere. Datteren Alida var gift med Leonard Weiner, med hvem hun havde flere børn, bla den tidligere nævnte Alida Catherina, der har nulevende efterkommere. Den yngste datter Egte blev hovedarving til Alida Cromertys stedmoder Egte Lud der var barnløs og må være opkaldt efter hende. Hun var gift to gange, først denmed Severin Svanenhielms efterfølger i embedet som stiftsamtsskriver Wilhelm Hansen derefter med Laugmand Weinich men der var ingen levende efterkommere i 1748.

Alida døde fattig og blev begravet i Bergens Nykirke den 7. febr 1749, 5 dage efter sin svigerdatter Cecilie Chirstine Lillienschiold og en måned før sønnen Morten. I kirkebogen står ”Svanenhielm, frue, i kielderen ringet uden ligpræd”. Der findes en gravsang af Claus Blechingberg. Originaltryk findes i Gunnerusbiblioteket Trondheim (LibR fol. 424:004)

7 SLÆGTEN CROMERTYS KØBMANDSGÅRD PÅ STRANDEN

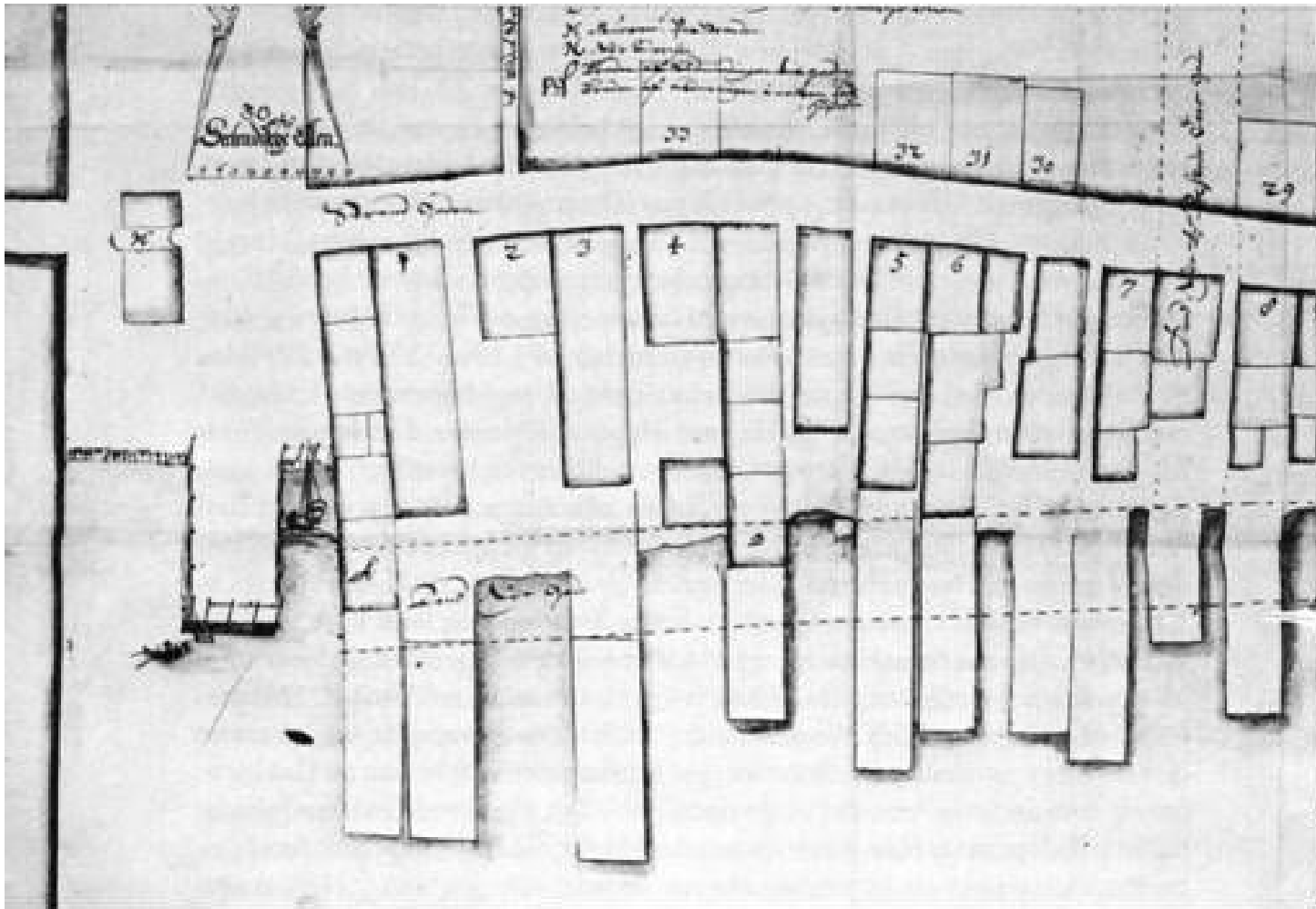
7.1 Beliggenhed

Figur 3 viser et kort over Bergen fra ca 1682. Thomas Danielsen Cromerty boede, ifølge skattemandtal fra 1683 og 1689, i rode 8 i bydelen Stranden, vest for Bergens Vaag (havnen). Denne bydel hørte til Nykirkens sogn og er mest kendt for at Ludvig Holberg fødtes og voksede op der. Nykirkensognet bestod i 1645 af Bergens første 10 roder (9 i alle senere mandtal),. I 1686 rantes Bergen af en ildebrand som omfattede området langs med Strandgaten mellem Muralmindingen og Nykirken.

Figur 3. Kort over Bergen ca 1682 (Harris 1990, s26-27. Nykirkens sogn består af halvøen fra Muralmindingen med Den Rosenkrandske Mur mest kaldt "Muren" til Skansen yderst på næsset. Hele området langs Strandgaten, mellem Muren (P) og Nykirken (G) blev ødelagt ved branden 1686. Den Rosenkrandske Mur, der endnu står på Muralmindingen, tilhørte i 1682 Amtmand Jonas Lillienschiold, - Grønlandskøbmanden Jonas Svanenhielms morfar (Wiesener BHFS 22, 79ff).

¹ NST 5 (1936), 47-62. Ostermann 1940

Figur 4. Udsnit af Reguleringskort efter branden i 1686. Kortet gengiver Strandgaden nord for Muralmindingen med dele af rode 8 og 9. M=Rosenkrantz muren. De nummererede huse var murede og blev beboet af følgende: 1 Jørgen Thormøhlen, 2 Heldrich Serch, 3 Bastian Reimers, 4 Thomas Danielsen Cromerty (derefter Abraham v Erpecom og Jacob Christensen Bagers forrige-1674-hus), 5 Dynnes Dreier, 6 Michel Koch, 7 Christopher Cortz, 8 og 9 Gertrud Michels, 29 Job Jacobssøn Dishingthon, 30 Herman Wulf, 31 Knud Leems enke (solgt 1690 til Seehuusen, siden Svanenhielm), 32 Jacob Christensøn Bager og 33 Albert Bringman.

Der findes en ”Fortegnelse paa de muurede huuse som i seeneste ildebrand i Bergen bleve afbrændte og Muurene endnu er bestaaende – hvad de efter Gruntaxten A^o 1674 forfattede ere taxerede for”, dateret 21 maj 1687¹. I samme dokument findes en fortegnelse over nedbrændte træhuse i samme område. Begge fortegnelser ser ud til at nævne husene i rækkefølge: først nedsiden mod vandet fra Muren mod Nykirken, derefter oven siden i samme retning, dog ikke helt konsekvent.

Figur 4 viser et udsnit af et reguleringskort efter branden 1686². Figur 5 er et perspektivkort over det afbrændte område langs Strandgaden³. Commercedirektør Jørgen Thormøhlen ejede de tre store murede huse på søsiden af gaden nær Muralmindingen. I det fjerde hus med murede vægge men uden muret gavlspids boede Thomas Danielsen lige ud for hopen (vandet mellem to pakhuse) i Bautansgården. Følgende er et uddrag fra Bergens Grunnebok fra 1686-1696 (Digitalarkivet).

¹ BBA: A-0527:1a:9, Wiesener 1934a

² DK 58, NRA

³ DK 13, NRA

ID	Side	Venstre	Midt	Merknad
804	57	Er af de Bilders grunder og tilhører borgemester Petter Troiel	Thomas Danielsens gade grund, bred med gaden 17 1/2 al.; med draabefald, paa nordre side frj gang og ofuer bøgning bred neden til 13 1/4 al.; lang 39 al: effter grundebref dat: 1632 gifuer 1 rdr	
805	57	Ligger til Bißpestoelen	Søegrunden, lang 27 1/4 al.; bred 12 al.; hoppen frj paa begge sider, effter grundebref dat: 1647 gifuer 1 rdr	

Thomas Danielsen lejede altså to grunde af to forskellige ejere: en for boligen med grundebrev fra hans farfar, Rådmanden Thomas Thomasen Cromerty's tid samt en søgrund nedenfor med grundbrev fra hans fars Daniel Thomesen's tid, hvor han havde de søboder der er nævnt i skiftet efter ham i 1699.

I en pantebog for 1701 står om et forlig mellem Thomas Danielsens enke Egte Ludt og hans arvinger at "huset er mellem sl Abraham v Erpecoms og sl Bastian Reimers enkes hus, med søboeder og loft"¹. Således var Thomas Danielsens nabo på nordsiden skibsrederen og købmanden Abraham van Erpecom. Af kortene fremgår at huset nord for Thomas Danielsens hus var af træ, og i ovennævnte fortegnelse over træhuse, nævnes Abraham Erpecom som første husejer i Rode 8. Thora Sollied har skrevet en kort biografi om Erpecom² men placerer dog dennes hus på den övre side af strandgaten, men Figur 4 viser tydeligt at Bastian Reimers og Thomas Danielsen boede på Strandgatens nedre side (søsiden), og pantebogen at Abraham Erpecoms hus også lå der. Grunden til Sollieds fejl er et dokument nævnt i Sollieds pantebogsafskrift (s 34) dateret 1701, der placerer Erpecoms hus på samme side som Jacob Christensen Baggers forrige grund. Men Jacob Christensen havde i 1674 hus på søsiden³ men i 1686 på ovensiden af Strandgaten, og udtrykket "forrige grund" .peger på hans grund i 1674, på søsiden af strandgaten.

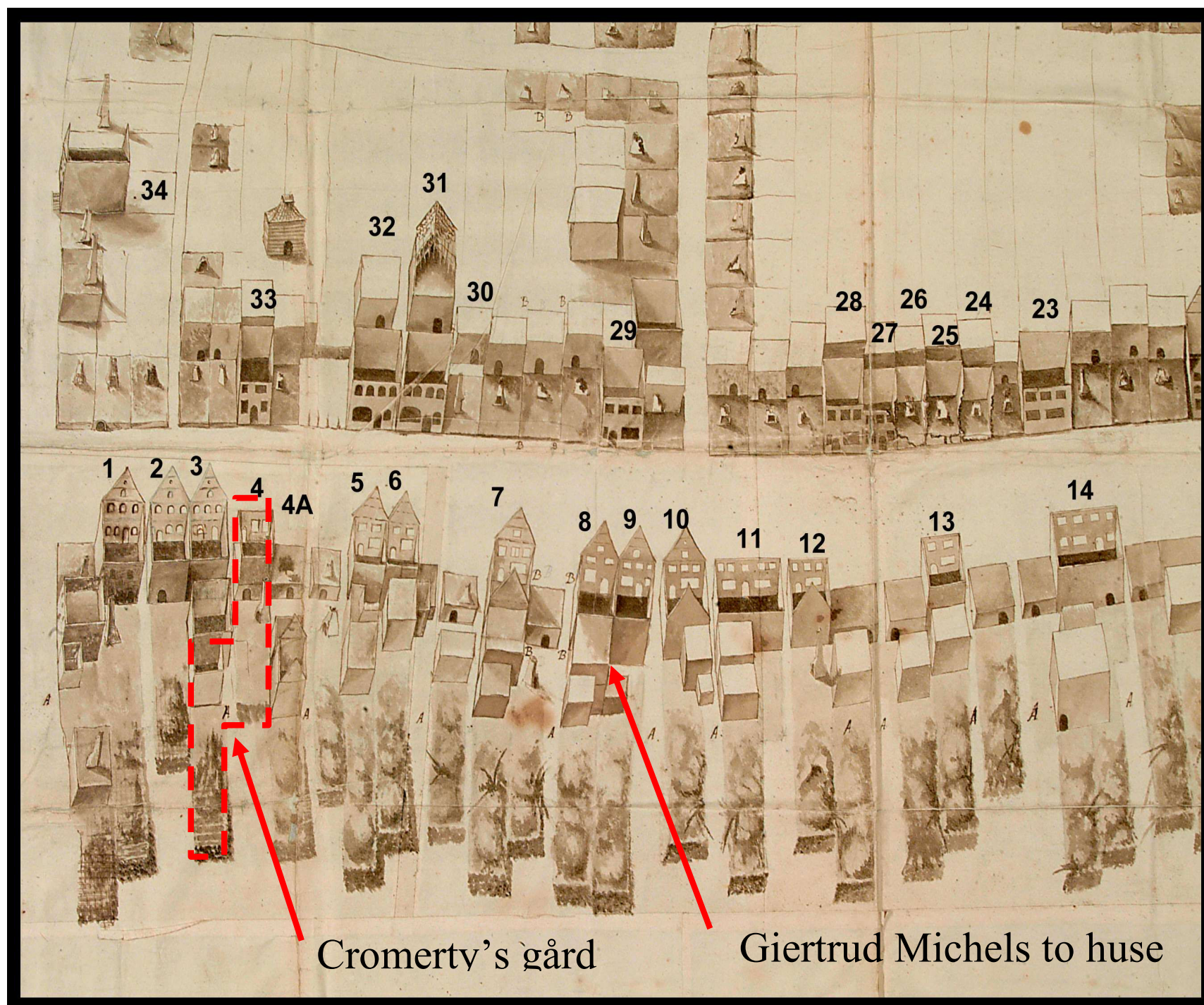
Ved en sammenligning mellem reguleringskortet efter branden 1686 og 1901 års kort kan man se at byplanen i dette område var den samme i hele perioden fra 1686 til 1901 og grundene havde omtrent den samme bredde. Man ser også hvilke numre grundene på Strandgaten i 1686 har i nutiden⁴. Thomas Danielsens hus svarer til nummer 59 på 1901 års kort, og Abraham Erpecoms til nr 61. På disse to grunde byggede C Sundt sit Varemagasin i 1859. Det blev i 1884-1914 erstattet med den nuværende bygning, der i alt omfatter hele blokken fra nr 59 til nr 69. Thomas Danielsens søboder lå rimeligtvis ud for nr 57 da søboderne der har samme rodenummer som husgrunden.

¹ SAB Sollied

² Thora Sollied 1932. Stamtavle over Familien van Erpecom

³ BBA:A-0527:1a:9

⁴ Erslund 1990, s15

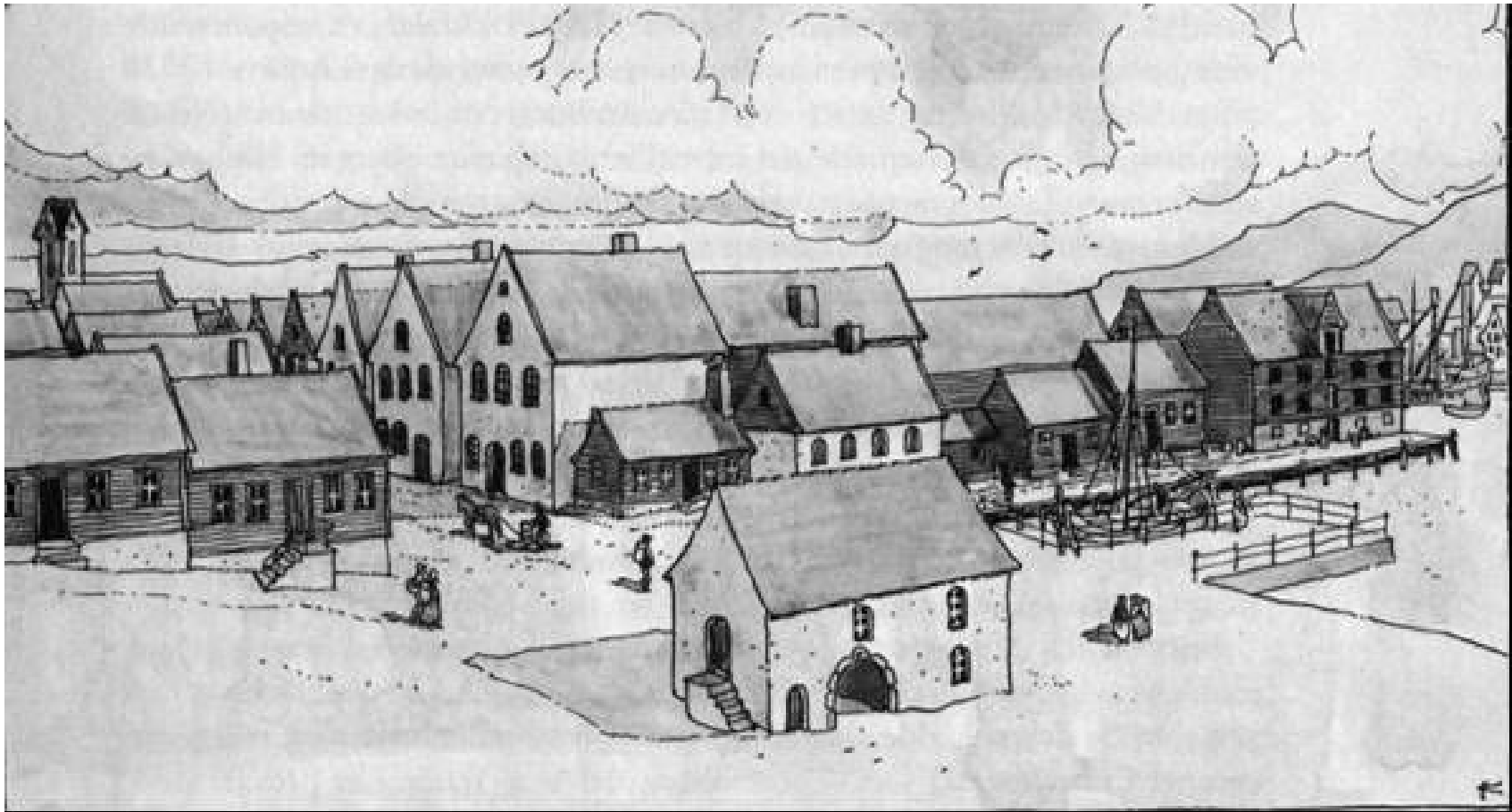

Figur 5. del af samtidigt perspektivkort over Stranden efter branden den 27 sept 1686 (). Kortet viser de udbrændte søboder med brygger i forgrunden. Bagved ses Murede kældere, brandtomter efter træhuse med murede kælderetager og skorstene, samt efter branden endnu stående husmure. Thomas Danielsen Crometj boede med sin familie i rode 8, i huset ved nr 4, og i det nedbrændte træhus (4A) ved siden af boede Abraham van Erpecom.. I hus nr 1, 2 og 3 boede henholdsvis Kommercedirektør Jørgen Thormøhlen, (ejer af alle tre), hans svoger Heldrich Serch og Svigersøn Bastian Reimers. Thomas Danielsen havde søboder ud for hus nr 3.

7.2 Husets udseende og indeling

Figur 6 viser en rekonstruktion af Strandgaden ved muralmindingen¹. Det fjerde murhus med overetagen i træ er Thomas Danielsens. I skiftet efter Thomas Danielsen beskrives huset "Huuset og Grunden med Een huelvet Kielder under Huuset, saa og Een dobbel Kielder, hvoraf Een er med kaaber (kobber) dør og 2:^{en} med Jerndørre for, Item Een Bielcke Kielder med træ dør for, samt fire heele og Een halv Søboed med loft og Lem i gaarden". (loft er overetagen og lem er tagetagen). 2000 Rd. Desuden nævnes i skiftet flere af husets dele: "Kramboeden", "det muurede Cammer", "Enckens Cammer", "Spis Cammeret", "Sönnens Kammer", "det lille Cammer", "det største Cammer", "stor Stuen", "lille Stuen", "børnestuen", "Contoiret", "lofftet", "Eet andet Cammer" (nok på loftet) og "Spiis Cammeret".

¹ Fossen 1979

Figur 6. Rekonstruktion af husene ved hjørnet af Strandgaten og Muralmindingen. Huset med portal i forgrunden er den s.k. Rosenkrantzke Mur. De tre Store huse på række på Strandgaten tilhørte Commercedirektør Jørgen Thormøhlen. Det fjerde med trægavlspids tilhørte Thomas Danielsen og næste var Abraham van Erpecom træhus (Fossen 1978, s131).

Med hjælp af dette samt perspektivkortet kan vi gøre os en opfattelse om husets plan: Det var muret oven på en hvælvet kælder, hvis hvælvede dør ses på perspektivkortet. I den murede del var der dels en krambod, d.v.s. købmandsbutikken hvor man mest solgte tøjvarer ifølge skiftet, dels et kammer. På første sal var der en stor og en lille stue, enkens og sønnens kammer, yderligere et stort og et lille kammer, et kontor og en børnestue. ”Spiis cammeret” er køkkenet, som lå i en tilbygning af træ, der hvor man ser skorstenen gården. Det er muligt at man har udvidet stenhuset efter branden. Den dobbelte kælder ses ikke på grunden bag huset, men kan være bygget efter branden. Lige ud for huset ligger der ikke noget pakhus men en ”hop” (vandet mellem to pakhuse), så Thomas Danielsens ”fire heele og Een halv Sæboed med loft og Lem” må have ligget i et pakhus på en af hopens sider.

Thomas Danielsen ejede således en købmandsgård som var typisk for købmændene på Strandgaten i Bergen. Hans to sønner, Daniel og Hendrich arvede gården. Daniel døde senest 1718. Gården var delvis pantsat til svogeren Søren Seenuusen og blev i 1727 solgt til dennes datter Alida Weiner ifølge skiftet efter Hendrich 1736.

7.3 Köbmandsgårdens tidligere ejere

Som ses af Bergens Grunnebok 1686 havde huset i Strandgaten tilhørt slægten Cromerty i to generationer før Thomas Danielsen. Grundbrevets dato 1632 er fra Rådmand Thomas Thomasøn Cromertys tid, og søgrundens grundbrev fra Daniel Thomasens tid. I formuetaxeringen for 1657 blev Thomas Danielsens fader takseret i rode 8: ”Daniell Thomæsens Huse og grunde 2195 Rd.” Daniel Thomasen står også som grundlægger af en del af Boltsgården (dvs ”Søgrunden”) i 1661, tilhørende St Lavrans Prebende der tilfaldt biskoppen¹.

Ifølge koppskattmandtal for 1645 boede Thomas Danielsens Farfar, ”Tommas Tommassen Raadmand og hans quinde, 1 dreng, 1 pige” i rode 9, og ved en værditaksering samme år blev

¹ Erslund 1989

han takseret for ”tuende waninger, til gaadenn som hannd sielf i boer, Werner Hoofft tilfornne iboede, Hans Krøeger iboer” samt for ”5 boeder nede i gaarden med 1 waning offuen paa, Hennrich Willshuus och Tønns Henckell”. Han havde altså tre lejere i gården ved denne tid. Hvis man tæller antallet søboder i rode 10 og 9, og sammenligner med perspektivkortet fra 1686, og desuden tar hensyn til Edwardsen bergensbeskrivelse fra 1694¹, der nævner at der ligger mellem 5 og 9 boder i hver række, passer Thomas Thomasens søboder godt at ligge samme sted som Sønnesønnen, Thomas Danielsens boder, dvs ud for det tredie af Thormøhlens huse, hvor Bastian Reimers boede i 1686. Grundbrevet er dog ifølge Grunnebogen fra 1647 efter Thomas Thomasens død, men da alt tyder på at det er samme grund, er dette brev nok bare en fornyelse af en tidligere kontrakt.

Selvom der står forskellige rodenumre, er det alligevel den samme købmandsgård i alle tre generationer. Ved en sammenligning mellem Verditakseringen og koppskattemandtallet 1645 (tabel 3), fremgår nemlig at Rode 10 i 1645 ligger nord for Muren, har kun 12 søboder og er meget smal ved Vågen, men dette område kaldes rode 9 på senere kort. I listerne efter branden i 1686 nævnes kun få huse i rode 9. Rode 11 i 1645 lå syd for muralmindingen, dér hvor rode 10 lå ifølge senere rodekort, og rode 9 i 1645 passer med rode 8 i senere kort. Som nævnt tidligere var Nykirkesognet i 1645 inddelt i 10 roder, men senere i kun 9.

Ifølge værditakseringen 1645, ejede Thomas Tommesen også en ”gamell boed verdi 25 dlr wed Nordness” og et ”lidett huus verdi 30 dlr neder i Finnesgaarden og wed Nøstet Sønnd” samt et ”gammelt huus som Joenn Joennsenn og Peder Koch iboer Ringe og fatig folckis huuse i Bergen verdi 20 dlr neder i Finnesgaarden og wed Nøstet Sønnd”. Desuden nævnes ”Tomas Tommesens gamle hus verdi 25 dlr Offuenn Tommas Begs smug ind ad gaaden (Marckevei)”. Da der ikke nævnes mer end én Tommas Tommasenn i koppskattemandtallet for samme år, tolker jeg det som at det er samme Thomas Thomasen, det drejer sig om, d.v.s. Thomas Danielsens farfar, Rådmanden i Bergen, der fik borgerskab i 1599, og at han havde dette hus indtil han købte huset i Strandgaten senest 1632.

7.4 Søboder i Sandviken, nord for Bergenhus Slot

Foruden købmandsgården på Strandgaten til en værdi af 2000 Rdl, havde Thomas Danielsen ”Tvende heele og 2 halve boeder 1 Nøst med 2 heele og 4 halve loffter, 1 Cammer samt Eet lidet Spis Cammer derfoer og underliggende Grund udi Sandvigen”, vurderet til 550 rdl. Hans fader, Daniel Thomassen var i 1657 også Taxeret i rode 8: ”Huse og Grunde – 2195 Rdl”², hvilket er mere end vurderingen i Thomas Danielsens skifte i 1699. Hvis vi tager hensyn til at husmurene var opført efter branden 1660, og at der står ”Huse og Grunde” i flertal er det muligt at allerede Daniel Thomasen ejede søboder i Sandvigen, og at værdien 2195 rdl omfatter disse. Der eksisterer flere kort fra Bergen fra perioden 1646 til 1702³. På et kort fra 1646, ser man ingen egentlige søboder (d.v.s. i vandet) i Sandvigen, derimod nogle s.k. Nøst, (søboder på land), mens der på et kort fra før 1660, (måske 1654) er tegnet søboder i Skudevigen, d.v.s. den del af Sandvigen som ligger nærmest Bergenhus, og på et kort tegnet af Anthony Coucheron efter 1682 er der søboder flere steder i Sandvigen (Figur 3).

Af Thomas Danielsens skifte fremgår at der var møbler, sengetøj og billeder på væggene dér. Muligvis blev stedet, foruden som varelager, brugt som fritidshus⁴. Eller måske til udleje. I skiftet under tilstående gield står: ”Chasper Tiessen for 2 aars boedehyrer, 10 Rdl”, men det er

---

¹ BHFS 55/56

² Digitalarkivet

³ Harris 1991

⁴ Evjenth 1995

uvist om det drejer sig om boder på Stranden eller i Sandvigen. Boderne i Sandvigen blev overtaget af Svingersønnen Søfren Seehuusen. Der eksisterer stadig boder i Sandvigen fra denne tid. Nogle af dem havde vægmalerier bevaret til 1950-årene¹. Det er ikke umuligt at den kunstinteresserede Thomas Danielsen kan have ejet en af disse søboder. Dette er dog ikke blevet undersøgt nærmere.

Søboderne i Sandviken blev tilskiftet datteren Alida, eller snarere hendes mand og dermed formynder Søren Seehuusen (Svanenhielm fra 1720), som gik fallit i 1724 og døde to år efter. I tingbøgerne for Nordhordland for årene 1728-1740 nævnes flere tvangsauktioner af Svanenhielms ejendomme, bl. a. Damsgård der blev solgt den 28 april 1731 til Krigsråd Hans Clemetsen Hvid, der var gift med Svanenhielms ældste datter, Elisabeth. Et andet gods, Svanø blev solgt til Wilhelm Hanssøn der var gift med den yngste datter. Yderligere ejendom skal være blevet solgt ved auktion i hans egen gård i Bergen (Strandgaten 68 med den s.k. Krohnekælder) den 2 juni 1740. Auktionen skal have omfattet bl.a. hans byejeendomme, så Sandviksboderne kan være blevet solgt ved dette tilfælde.

8 CROMERTYS SEGL

I et brev dateret 3 sept 1748 skriver Alida Crometie om sin herkomst:

”Min Fader, Thomas Crommetie, var Borger og Kiöbmand her udj Byen, var af Skotsk-Adelig Familie. Hand var den, som var berettiget til det udj Skotland værende Grevskab Crommetj, men alle de i Hans Hænde værende Adkomst-Breve og Documenter, det samme Gods angaaende, hvormed kunde beviises hans Herkomst samt Berettigelse til bemeldte Gods, bleve udj en Ildebrand her udj Byen allesammen opbrændte og ödelagde. Og endskiönt at udj de Tider vare adskillige fornemme Adels- eller saa kaldede Gentil-Mænd komne her til Byen for alleene at faae ham til at reyse didhen (om icke meere, saa dog effter den Sckotske Ræt at sætte Foed paa Landet) for at legitimere sig om sin Adkomst til bemelte Adelige Gods, Saa formeedelst hans paakommende Svaghed kunde hand ej did henreyse. Blev altsaa hans Ræt dertil forfalden, og skal endnu paa bemelte Gods, ligesom hid udj min afg. Mands iboende Huus findes det Crommetiske Vaaben , hvilcket herpaa tröcket er til Efftersyn hæftet.

Til samme udj Sckotland liggende Gods Crommetie laae endnu udj denne Bye det endnu saa kaldede Muncheliv, som stræckede sig ud til Skandsen og der omkring samt omkring Slottet. Og bleve de Revenuer, som deraf faldte, indtræckede af min Farfader udj Schotland, saalænge hand levede. Men siden min Fader ved den ulyckelige Ildebrand forlorede alle de i Hænde havende Documenter, Adkomster og Breve, bortfaldt det in totum fra ham og hans Arvinger.”²

På side 2 i brevet er der stemplet et segl i rød lak. Cromertys segl ses også i flere dokumenter angående en gæld, underskrevde og forseglede i 1706-1710 af Alidas Broder Hendrich³. Seglene er gengivet i forstørrelse i *Figur 7*. På skjoldet ses et jægerhorn mellem to træer (måske fyr), og på hjælmtoppen et træ af samme type som i skjoldet.

---

¹ BHFS 44, 251-355

² Klevenfeldt, Pk 17, DRA. Trykt i PHT, 1-I, 133-146, 1880

³ Stiftsamtmændens arkiv, sag ang svanenhielm m fl. SAB

Figur 7. Cromertys segl

REFERENSER

Kildefortegnelser

Trykte kilder

BB	Bergens Borgerbog 1550-1751. Ved Nicolaysen, N, Kristiania 1878
BHFS	Bergens Historiske Forening. Skrifter
CalScotPap	Calendar of Scottish Papers. Bain: Calendar of papers related to scotland. London
CalStaPapForE1	Calendar of State papers, Elisabeth I. Foreign series 1586-1588. London
Ejendomstaksering 1645	Wiesener, Anthon Mohr. Taksering over Bergens bys eiendommer 1645. 74 s. BHFS, tilleggsh. Bergen 1936.
Ersland 1989	Ersland, G. A. Ett Forsøg på rekonstruksjon av grunneigefordelinga i Bergen ved utgangen av mellomalderen. Hist. Inst., Univ i Bergen 1989.
Ersland 1990	Ersland, G. A. Forandringer. Grieg Gruppen, Bergen 1990.
Evjenth 1995	Evjenth, Sylvi Cook. Bilder i Bergenske Hjem, 1695-1795. 370s. Inst. Kulturstud og Kunsthist. UiB, Bergen 1995.
Fossen 1979	Fossen, Anders Bjarne. Jørgen Thormøhlen. Einar Blaaup A/S, Bergen 1978
Harris 1991	Harris, Christopher John. Bergen i Kart. Eide Forlag, Bergen 1991.
Hopstock 1876	Hopstock, Juliane. Stamtavle over Familierne Garmann, Schanckr, Krohn & Hopstock. Bergen 1876
Koppskatt 1645	Wiesener, Anthon Mohr. Manntall over Bergens bys koppskatt for 1645. 74 s. BHFS 41(tilleggsh). Bergen 1935.
Lorentzen 1959	Lorentzen, Bernt. Bergen og sjøfarten Bd 1, 149ff. Bergens Rederiforening, Bergen 1959.
NHD	Norske Herredagsdombøger. Det Norske Kildeskriftfond. Christiania, 1907-1926
NMag 2	Norske Magasin, andet bind. Ved N Nicolaysen, Christiania 1868
NST	Norsk Slekthistorisk Tidsskrift
Ostermann 1940	Nordmænd paa Grønland Bd I-II. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1940
PHT	Personalhistorisk Tidsskrift
Wernham	Wernham, R B. List and analysis of State Papers. Foreign series. Elisabeth I, Vol 1-4
Wiesener 1927	Wiesener, A M. Slegter som svandt. Crommetie. Bergens Tidende 25 juli 1927

Manuskriptsamlinger

BBA	Bergens Byarkiv
SAB Sollied	Statsarkivet i Bergen. Sollieds registre og samlinger
Klevenfeldt	Klevenfeldts Stiftsrelationer, Rigsarkivet, København. Trykket i Personalhistorisk Tidsskrift 1-I, 133-146, 1880.
NAS	National Archives of Scotland
DRA	Rigsarkivet, København
NRA	Riksarkivet, Oslo
OA	Orkney Archives
RSS	Register of the Privy Seal of Scotland. (også i tryk frem til 1584)
Thott, KB	Thotts samlinger, Det Kongelige Bibliotek. Trykket i NMag 2, nr 22, 26, 27, 28, 29

Digitale kilder. Arkivverket i Norge (www.digitalarkivet.no)

Database	Nummer
Ejendomstaksering for Bergen 1645.	nr 1646, 1647, 1648, 1687, 1688
Koppskattmandtal for Bergen 1645.	nr 99, 496, 503
Formuetaxering 1657	nr 349
Koppskattmandtal for Bergen 1683.	nr 1586-1591
Koppskattmandtal for Bergen 1689	nr 850-85
Vigde i Bergen 1663-1816	nr 483
Døpte i Bergen 1668-1815	nr 37409, 37587, 39310, 39562
Døpte med fadre i Nykirken 1669-1676	nr 2666, 3837 , 422, 913, 1140, 1167, 1515, 1592, 1662, 1869, 1913, 2488, 2525, 2821, 2971, 3457, 3092, 3494, 3678, 3837, 3842, 3946, 4107, 4340, 4420, 4641, 5452, 5573, 5671, 5683
Døpte med fadre i Nykirken 1700-1750	nr 812, 1187, 1213, 1278, 1378, 1613, 1630,
Begravelser i Bergen 1668-1815	nr 39044, 39855, 39999, 39361, 43464, 45011, 53655
Mariakirkens Regnskabsbog	nr 451, 594

Tabel 1. Skibe i hvilke Thomas Danielsen Crometj var partsreder i 1688 og 1696 (efter Wiesener 1934 og 1935)

Skibe i hvilke Thomas Danielsen var Partsreder i 1688

Navn	skipper	byg.år	antal lester	porte	kanoner krig/fred	besætn fr.tid	træ	Byggested	Antal redere
Christianus Quintus	Frants Ross	1680	246	54	36/24	40	fyr	Bergen	40
Charlotta Amalia	Conradus de Lange	1671	265,3	56	36/24	40	Eg	Holland	46
Prindtz Friderich	Henrich Nielsen (Veinvig)	1672	230	48	36/24	42	Eg/ fyr	Bergen	39
Statt Bergen	Niels Erichsen	1675	263	50	36/24	40	Eg	Holland	48
Elisabeth	Hans Andersen	1675	147	32	24/8	17	Eg		9
Kreyerten de Liefde	Petter Charstensen	-	30	-	6	6	-		7
Kreyerten Abigael	Olluf Nielsen	-	30	-	6	5	-		7
Kreyerten Haabet	Hans Jensen	-	37	-	-	6	-		6
Kreyerten Soelen	Niels Busch	-	35	-	-	6	-		3
I alt 9 st			1283						

Skibe i hvilke Thomas Danielsen var Partsreder i 1696

Christianus Quintus		1680	246		36		fyr	Bergen	39
Charlotta Amalia		1671	265,3		36		Eg	Holland	39
Prindtz Friderich		1672	230		36		Eg/ fyr	Bergen	37
Statt Bergen		1675	263		36		Eg	Holland	50
Haabet		1677	192,5		36			Østnorge	28
Waabnet af Bergen		1684	236,5		12			Holland	17
Jfr Anna		1691	165,8					Holland	10
Wildmanden		1678	161,5					Holland	5
Ste. Oluf		1696	105					Bergen	9
Concordia		1695	63					Bergen	6
de Liefde		1687	95					Bergen	13
Sta Maria		1680	86					Bergen	11
Engel Gabriel		1691	67,8					Haderslef	12
Ste Peder		1680	55,75					Holland	11
Jfr Dorothea		?	30					Holland	4
I alt 15 st			2263						

Tabel 2. Skibe i hvilke Thomas Danielsen Crometj var partsreder i ved sin død i 1699 ifølge skifteprotokollen.

Skibsparter

1/128 part udi skibet "Christianus Qvintus" som føris af Skipper Herman Cramer med sin boerdladning og udreedning destineret til Lissabon taxerit for 45 Rspr. Solgt til Daniel Thomæsen for 61 Rd

1/128 part i Jesper Mordthensens førende skib "Charlotta Amalia" (fol 358) kaldet, uden ladning med sin udreedning till St Huber vurderit for 40 Rd

1/64 part udi skibet "Prince Friderich" som føris af Skipper Jonas Ruus med ladning og udreedning till Lissabon. Taxerit for 90 Rspr. Kiøbt af Zander Jansen Warwich for 91 Rd

1/64 part udi Rasmus Rasmusens førende skib "Christian Guldenlew" med ladning og udreedning till Lissabon for 230 Rd, Som **Hendrik Thomæssen** beholder med **Enckens** og de andre arvingers Consent for samme priis

1/32 part i Hans Bangs skib "Europa" med ladning og udreedning till Lissabon, hvoraf **Söfren Seehuusen** beholder 1/64 part for 150 Rd og **Encken** 1/64 part for 150 Rd

1/32 part i Olle Nielsens skib "St Olle" med ladning og udreedning till Portugal for 120Rspr Kiøbt af Mons. **Daniel Thomæsen** for 132 Rd

1/32 part udi Johan Bocholts skib "Jomfrue Anna" med sin udreedning uden ladning destineret till Portugal. Taxerit for 125 Rd Solgt till Sr Jochum von der Lippe for 126 Rd

1/32 part i Warner Rossis skib "Bergens Waaben" med sin udreedning og uden ladning till St Huber. Vurderit for 350 Rd. hvoraf **Encken** beholder 1/64 part for 221 Rd, Og 1/64 part soldt till Hendrick Nielsen for 221 Rd

1/32 part udi det skib "Langesund" hvorpaa er Skipper Hans Hansen med sin Salt ladning forventende fra St Hubes. Vurderet for 300 Rd, hvoraf Encken beholder 1/64 part og Sønnen **Daniel Thomesen** 1/64 part for samme priis.

1/32 part udi Gunder Berentsens Skib "de Lievde" kaldet med 13 tønder Vaar Sild i Skibet og restin befragtet. Kommen fra Archangel taxerit for 130 Rspr Soldt till **Encken** paa Auction for 138 Rd

1/16 part i Anders Gregorsens Skib "St Peter" her paa Waagen beliggende taxerit for 40 Rd, huilchen Sønnen Hendrick Thomæsen beholder for bemeldte Priis.

1/16 part udi Anders Dischingtons Skib "Maria" her paa Waagen beliggende for 50 Rd

1/16 part udi Skibet "Prosperitet" som føris af Søvren Rye med sin fliet kommen fra Grønland Vurderit for 400 Rd hvoraf Sønnen **Daniel Thomæsen** beholder 1/32 part for 150 Rd, Og **Hendrick Thomæsen** iligemaade 1/32 part for 150 Rd

1/16 part i Peder Pedersens Skib "de Freede" her paa Waagen beliggende taxerit for 150 Rd for huilchen Priis **Daniel Thomæsen** beholder den

1/8 part udi Skibet "Concordia" som føris af Christen Andersen her paa Waagen beliggende taxerit for 150 Rd, hvoraf **Sig:r Söfrin Seehuusen** beholder 1/16 part og Sønnen **Hendrick Thomæsen** 1/16 part for samme priis

1/16 part udi Jacob Thomæsens Skib "Haabet" her paa Waagen beliggende Vurderit for 80R-- og solgt paa Auction till **Daniel Thomæsen** for 110 Rd

1/16 part udi Niels Marensens Skib "den Wilde Mand" med udreedning og uden ladning destinerit till St Huber taxerit for 150 Rd

3/64 part udi Peder Christensens førende Skib "Engel Gabriel" som herpaa Waagen er beliggende for 100Rspr. Soldt till Sig:r **Seehuusen** og **Daniel Thomæsen** for 105 Rd, Hvoraf Seehuusen betaler for 1/32 part og Daniel Thomæsen for 1/64 part

Tabel 3. Værditakseringen 1645. Husene på Strandgatens nedside og søgårdene i rode 9 og 10. Rodenumrene er taget fra kopskattmandtallet samme år (Obs att disse to roder kaldes 8 resp 9 i senere mandtal).

Navn	Ejendom	Værdi	Rode
Junge Jann Schrøders	huus och kielder, med 2 wan. neder j gaardenn jboer Jacob Laursen och Peder Simonsen sambt sex siøboeder jt nøst	2400 d	9
Trine Aarnndtzdaaters	gaade huus	300 d	9
Hennrich Luchasens	gaade huus och kielder med 3 siøboeder neder j gaardenn	800 d	9
Allff Niellsens	steen kielder med hans vannhus och 2 siøboeder allernederst		9
Karenn Lindz	steen kielder och 1 waning der nedenn hoes	400 d	9
Olluff Anndersen Lesøe	J samme gaard paa dennd andenn side 2 siøboeder	200 d	
Laurs Søffrennsen	Nest offuenn for 1 siøboed	100 d	
Søffrenn Laursenn	Dernest offuenn for 2 siøboeder	200 d	
Peder Truellsen	S:s quinnde 3 siøb. med 2 wan offuer och 3 gamell kielde med 1 waning paa jboer Daniell N: och Rasmus N:	900 d	9
Dirich Fester	Noch j samme gaard 1 waning tager hyre aff som Madz Iffuersenn ne och hanns Pedersenn offuenn paa	300 d	9
Stiniche Dodz	huus och kielder	800 d	
Anders Laursenn	wed Raadstuenns hus jboer Annders Budz	400 d	
Olluff Annders Lessøes	huus	700 d	9
Jann vann de Veldes	huus och kielder med 5 siøboeder neder j gaardenn	1300 d	9
Hanns Neffuermandz	S:z quinnde J samme gaard 1 siøboed	100 d	9
Annders Laursenn	S:s j Lyster hanns arffuinngers 1 1/2 ennde boede	150 d	
Johann Lud	Sambt aller øffuerst 1 steenn kielder i samme gaard	300 d	
Erich Johann Soves	gaadehuus och kielder, med 6 siøboeder neder j gaardenn	2000 d	9
Jørgenn Vulschous	huus till gaadenn, och steenn kielderen, sambt 1 hytte neder j g.	800 d	
Tommas Tommasen (Cromerty)	raadmandz tuennde waninger, till gaadenn som hannd sielff i boer Werner Hoofft tilforne jboede Hanns Krøeger jboer	700 d	9
Jacob Anndersønn	och Daud Willumbs wan ned j samme gaard jboer Michell Siffu	300 d	9
Bernndt Mogennsen	Schippers 3 siøb och 2 wan offuenn paa jboer hannd sielff och Tønns Hennckell	300 d	9
Jenns Schiffue	S:s steen kielder, j samme gaard, paa dennd andenn side	400 d	
Annders Layrsenns	3 siøboeder med 1 waning offuenn paa	500 d	
Peder Niellsen Syltewig	2 boeder med 1 waning offuenn paa	400 d	
Tommas Tommesønn	5 boeder n. j gaarden med 1 waning offuenn paa iboer Hennrich Willshuus	500 d	9
Sannder Tommesen	S:s hytte till gaadenn, med 1 steenn kielder agter hoes	600 d	
Christopher Giøes	2de hytter till gaadenn jboer Gunnder Jnngbrechts och Joh glasmag	500 d	9
Peder Banngs	huus der nedenn for grunden kommer Christoffer Giøe till	150 d	9
Gunder Jnngbrechtsens	3 g. siøboeder, nedenn for	300 d	9
Paa dennd andenn side i samme gaard (dvs over N Muregaards hop)			
Christoffer Giøes	6 g siøboeder, Gunder ingebrechtsen bruger 2 Fede Jannsen 2, Jens Due og Hanns Jørgensen 1 hver	600 d	
Dirich Busches	j samme gaard 3 waning jboer Detleff Wranngs quinnde Laurs Knudsen och hans egen residens		
Anders	guldsmedz jboende hytte oven for, grundenn er Christoffer Giøes	50 d	9
Ellse	baggers hytte til gaadenn, grundenn kommer Christoffer Giøe till	60 d	10
Tønns Aarnndtsenns	gaade huus och steen kielder	800 d	10
Anne vann Sanntens	trennde wan jboer hun sielff, Niells Madtzen, Niells Christ sambtt 3 siøb	500 d	10
Mortenn Amblamb	1 siøboed med 2 loffter	100 d	
Christenn	kandegytters waning der nedenn fore, och 3 siøboeder	700 d	10